

DELA VSKA

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.00, za četrt leta Din 15.00, za pol leta Din 30.00; za inozemstvo Din 7.00 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročnina na uprave Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Osemurni delavnik

Združeni jugoslovanski delodajalci že od leta 1922 sem, ko je bil uzakonjen v naši državi osemurnik, zahtevajo, da se le-ta odpravi in določi najmanjši delovni čas na 10 in 12 ur dnevno. Tudi od sedanjih vlade ponovno zahtevajo, da pri reviziji zakona o zaščiti delavcev, temu ugodi.

Osemurni delovnik je produkt skoro 100 letnega boja delavstva za njegove človečanske pravice. V tem boju ne pomeni osemurni delavnik nič več in nič manj kakor neko jako uspešno, da, najbolj uspešno jamstvo proti izkoriščanju delavca od strani kapitala, pomeni najbolj učinkovito obrambo človeka pred izrabljanjem po denarju, stroju, je v danih razmerah nek realen opomin družbi, da več nego vse drugo pomeni človek, njegova osebnost, njegova duša. Osemurni delovnik kliče vsem, da človek ni samo stroj, ki dela in producira, ampak, da ima višje potrebe, ki zahtevajo, da od dela počiva, da ima tudi industrijski suženj, kar delavec v današnji družbi je, pravico, da se v izdatnem počitku od dela zavé svojega človečanskega dostojanstva, svoje pravice do lepšega življenja, pravice do svoje intelektualne izpolnitve in kulturnega dviga. Osemurni delovnik je z eno besedo, obramba najvišje etične dobrine, obramba človeškega življenja pred izkoriščevalnimi nagoni.

Delodajalci navajajo proti osemurnemu delovniku kot najjačji argument razlog, da je treba pomnožiti po povečanem, oz. podaljšanem delu proizvodnjo v korist cele družbe. Sam na sebi je ta razlog lahko upravičen in če so gospodarske razmere res take, da zahtevajo več dela, potem je tudi dejansko upravičen. Če korist celote zahteva, potem je diskusija o tem, ali sme delavnik prekoračiti tudi normo 8 ur, gotovo potrebna in mogoča in se ji nihče ne bi protivil. Kajti mi vemo, da osemurni delovnik ni absolutna norma, ni absolutna mera dela v fiziološkem, ne v socialnem, ozir. gospodarskem oziru, ker nekatera dela dovoljujejo z fiziološkega ozira tudi 9 urno delo, dočim druga kategorično zahtevajo le 6 urno delo; z gospodarskega in socialnega ozira pa nekatera dela večji delovni čas lahko celo zahtevajo; tako n. pr. na vsak način delo kmetijskih poslov in njemnikov, oz. dninarjev. Mi vemo, da se v sovjetski Rusiji z ozirom na potrebo večje proizvodnje dela več kot osem ur, ker delavci sami uvidevajo, da je naravnost njihova dolžnost v korist splošnosti delati tudi nadure. Toda, če naši delodajalci zahtevajo povišanega delovnika z ozirom na blagor celokupne družbe, četorej v tem vprašanju apelirajo na solidarnost človeške družbe, na gospodarsko in socialno korist vseh, potem pa mora delavstvo kapitalistu odgovoriti: Kapitalistično podjetništvo mora dosledno gledati na blagor celokupne človeške družbe tudi takrat, kadar ne gre dejansko, kakor v slučaju osemurnega delovnika, v prvi vrsti za pomnožitev njegovega dobička, njegovega profita, da se ne sme postavljati na obče socialno stališče samo takrat, kadar gre za njegovo kožo, ne samo takrat, kadar gre za to, da po pomnožitvi dela naraste celokupna vsota gospodarskih dobrin, ampak, da morajo enako upoštevati skupni interes družbe tudi takrat, ko gre za razdelitev teh gospodarskih dobrin, ko gre za pravično mezdo, za soudeležbo delavca na dobičku od povišane produkcije in dela, ko gre za to, da sploh izgine razredna ločitev v cene, ki večajo svoj kapital na račun sadov tujega dela in v one, ki morajo ta kapital množiti na račun svojega golega življenja in svojega človeškega dostojanstva! Kadar bodo ti krogi raz-

umeli, da socialni blagor ne zahteva samo povišanega dela od strani delavcev, ampak v isti meri večjega zaslužka, pravičnejših delovnih pogojev v vseh pogledih, z eno besedo, temeljne preuredbe človeške družbe, tako da si ne bodo stali nasproti izkoriščanci in izkoriščevalci, ampak popolnoma enakopravni proizvajalci gospodarskih dobrin, ko bodo z eno besedo vsi enakovredni delavci v službi družbe, takrat šele bo mogoče pristopiti k vprašanju, ali in kako naj se preuredi delavnik, kako naj se prilagodi posameznim vrstam dela. — Takrat šele bo družba po znanstvenih, fizioloških in socialnih kriterijih določila po posameznih gospodarskih strokah ono mero dela, ki je mogoča in družabno potrebna. Potem osemurni delovnik ne bo več golo obrambno sredstvo proti izkoriščanju, ampak bo le ena vrsta delovnika med pravično diferenciranimi strokovnimi delovniki sploh.

Dokler pa kapitalizem tega ne prizna, dokler družabno korist vidi samo tam, kjer donša v prvi vrsti dobiček njemu, ne priznava je pa tam, kjer zahteva ta družabna korist vpoštovanje delavca, njegovega zaslužka, njegove enakopravne soodločitve v gospodarskem proizvodnem procesu, — tako dolgo o-

semurnem delovniku kot normi delovnega časa delavstvo ne bo moglo diskutirati, ker si ne sme samo oropati pridobitve, ki v danih razmerah delavca najbolj ščiti pred izrabljanjem. Pristopilo pa bo k diskusiji tega vprašanja le, ko se pravice kapitala vsaj toliko omeje, da tega sredstva za svojo fizično in moralno obrambo ne bo neodhodno rabilo! Ni »lenoba« ali »strokovni razredni egoizem«, ki je osemurni delovnik povzdignil v svetinjo borečega se delavskega stanu, ampak osemurni delovnik je v današnjem družabnem redu v prvi vrsti moralen postulat, da se delavec, ogromna večina človeštva, vsaj nekoliko upošteva kot človek, ki ni in ne sme biti samo stroj, ki producira za druge, sam pa se izrabi v korist in blagor »celote«, to je kapitalizma, ki zahteva za svoj dobiček žrtve milijonov živih, kvišku stremočih in svojega prostora na solncu zahtevajočih duš!

Zato država kot skupna zajednica vseh državljanov — posedujočih in neposedujočih — kot varuhinja naravnega prava, na katerega načelih je tudi ona sama zgrajena, ako noče biti popolnoma samo orodje v rokah posedujočih — razredna — ne more slediti stremljenjem izkoriščevalnih nagonov prepojenih kapitalistov.

Zakaj plačujemo prispevke za Borzo dela?

V zadnji številki »Delavske Pravice« smo obrazložili delo borz dela glede posredovanja dela brezposelnim v času zadnjega leta. Danes pa hočemo obrazložiti denarno možnost in gospodarstvo te institucije, iz česar bo tudi razvidno, koliko in v kakšni obliki prejema borz poselnim denarne podpore.

Da bo možno vsakemu delavcu si ustvariti jasno sliko, je treba, da spoznamo dolžbe ministrske uredbe z dne 26. novembra 1928, s katero je bila upostavljena organizacija posredovanja dela in so bile ustanovljene javne borze dela za vso državo. Z isto uredbo so bila tudi odmerjena sredstva za kritje upravnih stroškov borz dela in za dajanje podpor brezposelnim. Delavstvo je prispevke za borze dela plačevalo že od leta 1922 dalje. Vsi prispevki od leta 1922 do 1927 pa so se zbirali v državni hipotekarni banki v Beogradu. Ker se niso uporabljali za namene, za katere so bili pobrani, je njih vsota v navedeni dobi narasla na skoraj 40 milijonov dinarjev. Glasom navedene uredbe se je gorenja vsota razdelila na posamezne pokrajine v istem razmerju, kakor je bila pobrana. Tako je tudi Slovenija dobila skoraj 6 milijonov dinarjev. O usodi teh 6 milijonov dinarjev pa Borza dela v Ljubljani ni mogla odločiti, ampak je o teh odločil minister za soc. politiko. Od te vsote je bilo določenih 90% za fond za dajanje cenjenih posojil za zidanje delavskih stanovanj, ostalih 10% pa za vzdrževanje borz dela in za dajanje podpor brezposelnim. Fond za dajanje cenjenih posojil se je porabil takole: mariborska mestna občina je dobila 2 milijona brezobrestnega posojila za zidanje delavskih stanovanj. Celjska mestna občina je dobila 250.000 Din za iste svrhe kot Maribor. Stavbna zadruga »Delavski dom« v Kranju 250.000 Din za nakup hiše, katera se je prezidala za delavski azil in delavsko kuhinjo. Delavska zbornica v Celju 170.000 Din, Delavska zbornica v Ljubljani 1.800.000 Din. Ostala vsota 435 tisoč Din je naložena kot fond za dajanje cenjenih posojil. V ta fond se zbirajo tudi vrnjena posojila in obresti od zgoraj navedenih vsot.

S 1. jan. 1927 se je za vsako javno borzo dela pričel voditi poseben račun rednih dohodkov in izdatkov. Pri vsaki javni borzi dela sta bila ustanovljena dva fonda in sicer fond za vzdrževanje borze

dela in njenih podružnic ter fond za dajanje cenjenih posojil za zidanje delavskih stanovanj. V prvi fond bi se moralo glasom uredbe zbirati 45%, v drugega pa 55% vseh pobranih prispevkov za borzo dela. Dejansko pa se prakticira tako, da borza dela v svoj proračun vstavi 45% pobranih prispevkov kot redne ter 55% kot izredne dohodke. Vendar pa vzdrževalni izdatki in dajanje podpor zgoraj določenih 45% ne sme prekoračiti.

V letu 1929 je proračun borze dela predvideval 1.530.000 Din dohodkov iz vplačanih prispevkov. Od tega se je porabilo: podpor je bilo izplačanih 1.558 rednih v znesku 246.988 Din, 523 izrednih v znesku 63.442 Din ter 190 potnih v znesku 14.792 Din. V istem času je Borza dela v Ljubljani izdala 8882 izkaznic za polovično vožnjo potujočim in dela iščočim delavcem. Te vožnje ne gredo v breme borze dela, ampak v breme države. Skupaj je Borza dela izdala za podpore 325.222 Din. Stroški za vzdrževanje Javne borze dela v Ljubljani ter njenih podružnic pa so znašali v letu 1929 528.680 Din. Skupni izdatki so znašali 853.882 Din, iz česar je razvidno, da je 677.903 Din ostalo neporabljenih. Ta preostanek se zbira v tako zvani rezervni fond. Ta rezervni fond dosega že lepo vsoto nad 1.500.000 dinarjev. Večji del takega fonda se je nabralo iz prihrankov na neizplačanih brezposelnih podporah.

Zakaj kljub velikem številu brezposelnih ostajajo sto in stotisoči na neizplačanih podporah ter kako namerava Borza dela ta denar, ki se zbira v rezervni fond, porabiti, bomo obrazložili prihodnjic.

Ratifikacije mednarodnih delavskih konvencij. Nemčija je ratificirala konvencijo o brezposelnih podporah brezposelnim vsled brodoloma. S tem je Nemčija dosedaj sprejela 14 konvencij. — **Italija.** Ministrski svet je sklenil ratifikacijo konvencij o odškoditvah za nesreče v poljedelstvu in o določitvi minimalnih mezd. — **Danska.** Minister za socialne zadeve je predložil parlamentu v ratifikacijo 3 konvencije: o enodnevnem tedenskem počitku v obrtnih podjetjih, o dopustni starosti otrok za zaposlitev v poljedelstvu in konvencijo o združevalni in zborovalni svobodi kmet-skih delavcev.

Doma in po svetu.

Konferenca škofov Jugoslavije je bila preteklo soboto zaključena. Razprave so bile popolnoma tajne in tudi sklepi niso bili objavljeni. Znano je le, da se je razpravljalo in sklepalo o položaju katoliške cerkve v Jugoslaviji. Sklepe je sporočil predsednik jugoslovanskega episkopata, zagrebški nadškof dr. Bauer, vladi in oblastem pismeno.

Konferenca banov se vrši v Beogradu radi enotne ureditve vseh banovinskih proračunov. Zdi se, da banovine radi davčne izčrpanosti prebivalstva ne bodo smele nalagati novih splošnih davkov.

Službene oblike bodo po odloku notranjega ministrstva morali nositi od 1. julija dalje vsi višji državni politični uradniki. V to svrhu se jim prično s 1. marcem izplačevati posebne doklade.

Nemški poslanik Köster, ki je umrl v Beogradu je bil prepeljan v Berlin in tam pokopan.

Jugoslavija in carinsko premirje. Stališče Jugoslavije do carinskega premirja je obrazložil na konferenci v Zenevi jugoslov. trgovinski minister Demetrovič. Jugoslavija je spriču svoje liberalne gospodarske politike, ki jo vodi že ves čas, vsekakor za carinsko premirje, toda pod določenimi pogoji.

Velikim poneverbam pri zagrebški železniški direkciji so prišli te dni na sled. Aretirani so bili trije uradniki in en tesar. Fingirali so dobavo železniških pragov in pri tem poneverili pol milijona dinarjev.

Večjih redukcij v premogovnikih TPD ne bo. Praznovali pa se bodo šlihi. Ako se ne zviša odzem premoga, se bo delalo za zalogo.

Cene kruha so zvišali pekovski mojstri v Zagrebu in v Beogradu, cena pšenice pa pada.

Prometno ministrstvo je izdalo nov pravilnik o voznih olajšavah. Po tem pravilniku, imajo poleg državnih uradnikov 50% popust na železnicah in parobrodih tudi nameščenci Osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Delavska zbornica v Novem Sadu bo gradila svojo palačo. Ministrstvo za soc. politiko je gradnjo že dovolilo.

Konferenca o carinskem premirju v Zenevi je radi krize francoske vlade zastala.

Delo na londonski razorožitveni konferenci, ki se je pričela z velikimi ceremonijami je skoro čisto prenehalo. Pravijo, da je konferenca že mrtva.

Novo francosko vladu je sestavil radikalni socialist Chautemps. Cim pa se je pojavila pred parlamentom, je pri glasovanju za zaupnico ostala v manjšini za 15 glasov. Bržčas bo sestavil novo vladu zopet Tardieu, voditelj sredine in desnice, ki sta vrli vladu Chautempsa, ki je živel komaj 48 ur.

Na Japonskem so se vršile volitve v parlament. Vlada stranka (liberalci) je dobila absolutno večino mandatov — 243, celokupna opozicija 223 mandatov.

Češkoslovaški parlament je sprejel zakon o zaslugah predsednika Masaryka za republiko. Proti so glasovali komunisti in nemški nacionalisti. Poslanci slovaške ljudske stranke se seje niso udeležili, ampak podali javno izjavo, zakaj za ta zakon ne morejo glasovati.

Avstrijski kancelar dr. Schober se mu-di v Berlinu. Nekateri vedo, da gre za zvezo med Avstrijo, Italijo in Nemčijo.

Avstrijski parlamnet je soglasno sprejel pogodbo z Italijo in haaske dogovore. Velenemci so zahtevali v debati revizijo mirovnih pogodb v tem smislu, da Avstrija in Nemčija nista zakrivili svetovne vojne. Socialni demokrati so izjavili glede pogodbe z Italijo, da glasujejo zanjo, ker je razsodiščna pogodba, v smislu katere se rešujejo vsi spori pred mednarodnim razsodiščem.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

Tovariši! Najuspešnejše orožje krščanskega delavstva vseh stanov, v obrambi za svoje človeške pravice proti kapitalizmu, je edino le močna strokovna organizacija in lasten delavski tisk. Zatorej, viničarji iz vseh goric! Razumimo največji pomen svoje »Strokovne zveze viničarjev« in našega časopisa »Delavske Pravice«! Pridobivajmo povsod še neorganizirane naše tovariše in naročimo se vsi na tedensko »Delavsko Pravico«. Storimo s tem vsak svojo dolžnost! Vse za gmočno in moralno povzdigo našega stanu!

Iz centrale. Prihaja čas občnih zborov skupin. Pripravljati bo treba poročila odborov o letošnjem delovanju, predvsem tajnikov, blagajnikov in predsednikov. Na vse občne zборе pošlje centrala svojega zastopnika, zato naj skupine upoštevajo to. Blagajniki skupin, ki še niso poravnali zneskov za viničarske knjižice, tiskovine za pogodbe, uredbe in članske knjižice, naj to store. Koliko pa še imajo teh v zalogi, naj pošljejo spisek. Prav tako je sporočiti, kateri član še nima sedanje trdo vezane članske knjižice. Tisti, ki članske knjižice ni plačal, se ne smatra članom.

Časopis! Kako naročite tedensko »Delavsko Pravico«? Pojdi k svojemu zaupniku ali k predsedniku skupine, h kateri spadaš, povej svoj točen naslov, plačaj za celo leto 24 Din ali za pol leta 12 Din, pa boš dobival časopis redno vsak teden. Za naše viničarske razmere je to najcenejši list. Ako ga ne utegneš vedno čitati sam, pa ga bodo zelo radi čitali otroci, katerim bo v izobrazbo.

Viničarski red se ne izvaja ali pa zlonamerno tolmači še vedno v velikem obsegu. Vse slučaje protivnosti in kršitev viničarskega reda s tem, da se komu noče sprejeti obvezna in službena viničarska knjiga, ali da se pismena pogodba noče izvesti ali urediti službeno razmerje skladno z določili viničarskega reda, je smatrati kot upor proti zakonitosti. Naroča se, naj skupine vse take slučaje z natančnim naslovom doličnega vinogradnika ali nameščenca (šafarja) in prizadetega viničarja, podprte s pričami pošljejo centrali, kjer se bo z vsem potrebnim opremljeno dostavilo v vednost in postopanje pristojnim oblastem.

Nagrade. Ponovno izpodbijamo trditve nekaterih vinogradnikov in oskrbnikov, da naj bi le tisti viničar dobil na-

grado, kateri sam opravi vsa dela v vinogradu brez tujih delavcev. Tako ne določa viničarski red in ni tako resnica. Ako bi veljale take trditve, potem sploh niti en viničar ne bi dobil nagrade, ker bi že nalašč zato vinogradnik ob kakoli priliki najel vsaj za en dan tuje delavce, pa čeprav samo dva ali tri, ker bi s tem viničarju odpadla nagrada. 20—30 Din bi kot plačo dveh ali treh delavcev lažje pogrešal, kakor pa 300—400 Din nagrade viničarju. V praksi bi se tako tudi izvajalo. Take vesti razširjajo pač ljudje, ki jim je žal, da dobi viničar nagrade ali ki iz skoposti viničarju tega ne priznajo. Imajo pa take trditve tudi namen, nevedne viničarje preplašiti od zakonite svoje zahteve, kar bi koristilo le gospodarjem, ker je mnogo takih, ki v resnici sami niso v stanu obdelovati obsežnega vinograda. **Nagrada gre viničarju za skrb, kako se dela v vinogradu opravijo, brez ozira, ali dela on s svojimi ali tujimi delavci, ima še pri tem šafarja ali ne.**

Viničarska komisija je prva mero-dajna obravnavati vsak spor med viničarjem in vinogradnikom iz službenega razmerja. V prid prizadetim viničarjem se je že veliko takih komisij izvršilo. Sino že tudi doživeli, da se je komisija, ker jo je zahteval viničar, skušala umetno preprečiti, zavleči in celo proti tozadestnim predpisom viničarskega reda postopati in sklepati. Zato opozarjamo vse, ki bi kdaj morali komisijo zahtevati ali svojega tovariša zastopati, da dobro pregledajo pred komisijo viničarski red vsestransko. **Nevednost je še vedno najdražja stvar.**

Sv. Miklavž pri Ormožu. Umrli je 21. febr. v Vinskem vrhu tov. Filipič Ivan. Bil je oče številne družine in v izvrševanju svojega poklica povsod pošten in zvest. Njegov sin je zaupnik naše skupine. Kljub težki in dolgotrajni bolezni je vedno plačeval redno članarino. Podporni sklad mu je v boleznih pomagal z izdatno podporo, sedaj pa so ostali njegovi sprejeli še 300 Din posmrtnine. Bog mu daj večni mir! Ostalim pa izraz sožalja vseh organiziranih viničarjev.

Kapela. Umrli je član naše skupine tov. Franc Lukovnjak. Zemljica, v kateri počiva, naj mu bo lahka! Podporni sklad je izplačal njegovim takoj 300 Din posmrtnine. — Tovariš K. se je moral oglašiti končno na sodišču za svoje vini-

Duhteča usta
SARGOV

KALODONT

čarske pravice. Večkrat je prosil svojega gospodarja, naj mu vendar plača zaslužek, bodisi v denarju ali v zrnu, katerega mu je bil dolžan za delo leta 1929. Ko je zahteval viničar pismeno pogodbo in pravice po viničarskem redu, sta mu oba z gospodinjo rekla, da drugega zakona ne priznata, kakor onega, ki je njiju zvezal. Tako je bilo brezuspešno vse: plačal ni nič v denarju, ko je prinesel viničar vreče, da mu da zrne, ker je tako pristal končno gospodar, nazadnje še teh praznih ni dobil nazaj. Sodišče pa bo že napravilo red, ker drugače pač ni šlo. Zopet en dokaz več, kako se mora ubogi viničar težko mučiti najprej pri delu, potem pa čakati leto in dan na zaslužek in končno raztrgati še ene podplate, preden ga dobi na dlan. Ta primer ni edini te vrste, ampak jih je vse polno. Viničar naj bi samo delal kot črna živina, plača ga naj sploh nič ne briga, to bi naj uredil že gospodar sam, koliko in kdaj hoče. Tako navado bomo že odpravili z zakonitimi sredstvi, samo močne strokovne organizacije je povsod treba viničarjem! Zato se složimo!

Gor. Radgona. Kakor povsod, tako se tudi pri nas godi enim viničarjem boljše, drugim pa slabše, kakor pač znajo gospodariti. Tam, kjer je zaslužek skoraj ničev, tam najbolj varčen viničar iz nič gospodariti ne more. Vinogradniki radi očitajo, češ, viničarji ste zato taki siromaki, ker s tem, kar imate, ne znate ravnati in nekateri preveč pijejo. So redki taki slučaj, s katerimi pa ne gre dolžiti vse viničarje, so pa prav taki tudi vinogradniki, a vendar mi ne trdimo, da so vsi taki. Pri nas v Gor. Radgoni so tudi vinogradniki organizirani v »Vinarskem društvu«. Pravkar izšla štev. njihovega glasila

»Naše gorice« prinaša poročilo o seji odbora podružnice, katere predsednik je duh. svetnik g. p. Ivan Pavec, da je bil dne 28. dec. 1929 sprejet predlog: »Nezdravo razmerje med viničarji, odnosno Viničarsko zvezo v Ljutomeru in delodajalci naj se skuša na primeren način urediti.« Gotovo smo vsi viničarji zato, naj bi se res enkrat uredilo med nami in vinogradniki pravično in zakonito razmerje, enako smo vsi funkcijonarji »Strokovne zveze viničarjev«, bodisi v Ljutomeru ali tukaj v Gorenji Radgoni si v tem edini, naj bi se vendar viničar smatral enkrat za človeka, ki ima pravico do življenja, ki je glavni činitelj, da more obstati vinograd in vinogradnik, naj bi se viničarski red brž priznal in izvajal. Danes so res prave »nezdrave« razmere in samo od vinogradnikov je odvisno, da se čimprej ozdravijo. Kdor povzroča take »nezdrave« razmere, naj služi naslednji primer. Vinogradnik H. ima 1½ vinograda v okolici Gor. Radgone, na katerem dela tov. M., ki je že lani opozoril svojega gospodarja, da bo treba pismeno pogodbo in drugo, kar določa sedanji viničarski red. Vinogradnik H. pravi viničarju: Dobro! Če hočeš tudi nagrado, potem delaj vsa dela v vinogradu sam! Tovariš je mislil, da je res tako in se je tudi tega držal in vinograd tako sam obdeloval. Vinogradnik mu je dnevno plačeval samo Din 7-50. Uporabil pa je viničar ob času nujnega dela v vinogradu še zraven svojih, tudi 15 tujih delavcev, katere pa je njemu gospodar plačal ravno tako vse po Din 7-50. Tuji delavci pa služijo pri nas dnevno Din 10, zato je moral tem doplačati viničar iz svojega. Tako je viničar dejanski zaslužil le dnevno 5 Din. Gospodar se je smejal in mu je bilo všeč. Zakaj ne

Atom:

Pravica do počitka.

(Delavska okrožnica papeža Leona XIII.)

60. In na podoben način je še več stvari, ki jih je treba pri delavcu zavarovati s pomočjo države, in sicer najprej duhovne dobrine. Čeprav je umrljivo življenje kakorkoli dobro in zaželeno, vendar ni ono tisto zadnje, za kar smo rojeni, temveč le pot in sredstvo za življenje duše, ki se ima popolniti v spoznanju resnice in v ljubezni do dobrega. Duša je, ki nosi izrazito podobo in sličnost božjo in v kateri biva ono dostojanstvo, na podlagi katerega je bilo človeku naročeno, naj gospoduje nad osemi nižjimi bitji in naj si v svojo korist napravi pokorne zemlje in morja. »Napolnite zemljo in porazširite jo in gospodujte nad ribami v morju in nad pticami pod nebom in vsem živalim, ki se gibljejo na zemlji.« (1 Mojz. 1, 28.) Vsi ljudje so v tej stvari enaki in ničesar ni, kar bi razlikovalo bogatine in uboge, gospodarje in služabnike, vladarje in državljane, »kajti isti je Gospod vseh«. (Rim, 10, 12.) Nikomur ni dovoljeno nekaznjeno kršiti človeško dostojanstvo, s katerim celo Bog sam ravna »z velikim spoštovanjem«, niti ne sme ovirati prizadevanja za ono popolnost, ki je primerna za večno življenje v nebesih. Da v tem pogledu človek celo prostovoljno ne sme dovoliti, da bi kdo ravnal z njim neprimerno njegovi naravi, ali hotel zaslužiti njegovo dušo; kajti tu ne gre za pravice, glede katerih ima človek proste roke, ampak gre za dolžnosti do Boga, ki jih je treba zvesto spoštovati.

61. Iz tega sledi, da je ob prazniških dnevih potreben počitek od dela in truda. Vendar naj pod tem nihče ne razume nekako večje uživanje lenega brezdelja, in še manj brezdelnosti, po kakršni mnogi hrepene, ki naj bi pospeševala napake in podpirala zapravljanje denarja, ampak osekakor le počitek od dela, ki je posvečen po veri. Počitek, zvezan z vero, človeka obrne proč od del in opravi vsakdanjega življenja, da ga privede nazaj k premišljevanju nebeskih dobrin in da večnemu božanstvu skaže

pravično in dolžno čiščenje. To je predpsem bistvo in to vzrok počitka, ki ga je treba držati ob prazniških dnevih, kakor je to že Bog v stari zavezi s posebnim zakonom določil: »Spominjaj se, da posvečuješ sobotni dan« (2 Mojz. 20, 8) in sam ga je dejansko učil, ko je bil takoj, ko je človeka ustvaril, skrivnostno počival: »Sedmi dan je počival od vsega dela, ki ga je bil naredil.« (1 Mojz. 2, 2.)

Morda se nikjer tako zelo ne pozna vsa poglobnost sedanjega družabnega in gospodarskega sistema kakor tedaj, ko pride govor o pravicah delavca, ki jih ima kot človek, ki ima dušo in telo in enake dolžnosti in enake pravice, da ohrani eno in drugo. Prav posebno tu se vidi, da sodobni gospodarski in družabni sistem ceni človeka-delavca nižje kot stroj in žival in da ima zanj manj skrbi kakor za stroj in žival.

Človek, in tudi delavec je človek, ima pravico do počitka. Res je sicer, da je človek postavljen na zemljo, da dela, toda ne vedno. Človeške moči imajo svoje meje. Ne da se povsem točno ugotoviti, koliko počitka človek potrebuje, kajti te meje postavlja starost, različno delo, zdravstveno stanje itd., ki ni vedno enako. Naravno pravo določa, da mora človek imeti toliko počitka, da nadomesti in obnovi one sile in moči, ki jih je pri delu izrabil. Ako tega ne stori, škoduje lastnemu zdravju in življenju. V ta namen potrebuje nedeljski, oziroma prazniški počitek. Počitek ponoči in med kosilom ne zadostuje za nadomestilo moči, magari če je hrana še tako močna in dobra in tudi, če ima delavec dobro spanje. Pravico do počitka pa ima človek tudi radi zabave, ki mu je potrebna, ker človek ni postavljen na svet samo radi dela, ampak tudi, da je v gotovi meri srečen.

Človek, in tudi delavec je človek, nima samo pravice do počitka, ampak tudi dolžnost počitka. Ne samo radi telesnega zdravja in življenja, katerega ni sam gospodar, ampak Bog, ampak tudi in prav posebno radi duše. Dolžnost ima, da skrbi za svoje duševno popolnjenje, s tem oplemeniti in tudi izobrazuje svojega duha. Tu je eden izmed vzrokov, zakaj

mnogi delavci nimajo vere. Kristjanu so potrebne pridige, ki mu naj dajo potrebno oporo v boju zoper napade na vero, ki naj bi ublažila nasprotstva med stanov, ker so v cerkvi vsi enaki, tam se oznanjajo dolžnosti in pravice gospodarjev in delavcev. Ta pouk in utemeljitev verskih resnic mu more nuditi nedeljska pridiga in krščanski nauk. Potrebna je kristjanu tudi maša in prejem zakramentov radi milosti in božje pomoči, ki jo mora imeti v boju zoper lastno poželjenje in zoper muke sveta.

Velika množica pa je delavcev in delavk, ki jim je skozi celo leto, pol leta, več mesecev, vsak mesec, par tednov enostavno onemogočeno prisostvovanje pri pridigi in nedeljski, oziroma prazniški maši, ki jim je pogosten sprejem zakramentov onemogočen, ali tako otežkočen, da je temu enako. In vendar so ti prav tako ljudje, ki so enako izpostavljeni nevarnostim lastnega poželjenja in od strani sveta, protisredstva v cerkvi pa jim je onemogočeno uporabljati radi službe. Ali se moremo potem še čuditi, če pri takem človeku vera peša ali polagoma izgine?

Dolžnost počitka veže delavce očete in matere tudi radi vezi z lastno družino. Drugače preneha vsaka vez, če prideta oče ali mati v stik z družino samo v poznih večernih urah. In če preneha ta vez in stik z družino, je-li potem čudno, če si išče zabavo drugod, po gostilnah itd. in se tuda morda celo pijači?

Korist imajo od počitka tudi delodajalci, ker spočiti delavci lažje in boljše delajo in je običajno v obratih tudi mnogo manj nesreč, ker delavec lahko pazi, česar pa radi preutrujenosti pogosto ne more. Koristil pa bi dosledno izveden nedeljski počitek tudi državi sploh, ker bi se s tem število brezposelnih občutno zmanjšalo.

Vsi ti razlogi jasno kažejo, da je v prvi vrsti dolžnost države, da tu poseže vmes, ker gre za dobrobit večine državljanov, zlasti ker je edino ona, ki tu more napraviti red. Tudi katoliški podjetniki večkrat ne spojujejo te dolžnosti nasproti delavcem samo radi »konkurence« z nekatoliškimi. Proti tem pa je edina odpomoč država in državni zakoni.

bi? Pismeno pogodbo pa je celo leto zavladoval, enkrat ni bilo tozadevnih tiskovin dobiti, drugič ni znal prav slovenski, tretjič pa, ko je končno pogodbo — v decembru 1929, ko ni več dela v vinogradu — dal viničarju, pa je dostavil, da za leto 1929. nagrade ne izplača in tudi deputatnega zrnja ne da. Kaj se sedaj to pravi, mora razumeti vsak, tudi naši gospodje vinogradniki. Samo želeli je, da bi se res še na odborovih sejah »Vinarskega društva« v naši Gor. Radgona razpravljalo o takih ne samo »nezdravih«, ampak tudi silno nesocialnih, nekrščanskih in zakonito nedovoljenih »razmerah« radi prevelikega izkoriščanja viničarjev. Dovoljujemo si predlagati, ako se že o viničarjih razpravlja, naj društvo pozove vse svoje vinogradnike, naj do svojih ubogih trpinov viničarjev upostavi vendar vse svoje odnose in delovno razmerje v pravičnem in praktičnem krščanskem duhu. To pričakujemo tem bolj iz razloga, ker društvu predseduje sam gospod duhovni svetnik. Siromaki in delavci sploh, tako tudi viničarji, zelo skrbno gledajo na zglede, na vsa dejanja in nehanja med njimi živeče duhovščine, najbolj pa v socialnem in gospodarskem njenem udejstvovanju v prilog delavstva. Iz tega si premočni pač lahko tudi sam ustvarja svojo vero in zaupanje v krščanstvo.

Viničar gornjeradgonski.

Sv. Bolienk pri Središču. V nedeljo 23. februarja se je vršil v prostorih g. Gregorinčiča sestanek skupine »Strokovne zveze viničarjev«. O pomenu strokovne organizacije je govoril tov. P. Rozman. Udeležba je bila še povoljna in pristopilo jih je nekaj na novo. Radi hujskarij nasprotnikov naše strokovne organizacije, radi nevednosti in nesloženosti naših viničarjev samih, imamo pri delu za razmah organizacije zelo težko stališče. Vztrajati hočemo in moramo! Vemo, da je le v slogi moč in le v borbi zmaga! Viničar.

Papirničarji

Vevče. V nedeljo 23. t. m. se je vršil občni zbor papirniškega delavstva v D. M. v Polju. Precejšnje število članov je napolnilo društveno dvorano.

Jugoslovansko strokovno zvezo je zastopal tov. načelstveni tajnik, ki nam je orisal potek gibanja delavstva v preteklem letu, posebno pa papirniškega delavstva. Bodril je delavstvo k organizaciji, da bomo kos vsem kapitalističnim viharjem. V splošno zadovoljstvo je bilo sprejeto poročilo odbornikov. Iz poročila je bilo razvidno, da se je organizacija številčno dvignila od zadnjega letnega občnega zbora za 300%. V tej dobi je imela skupina 3 seje, zaupniški zbor tri sestanke. V svrhu požitve

organizacije pa je bil en shod za vse delavstvo v Vevčah.

Predsednik skupine tov. Sotlar je poročal o pomenu organizacije. Koliko pomeni organizirano delavstvo, koliko pa neorganizirano. Dejal je: »Ravno sedaj se nam nudi prilika videti učinek preslabo organiziranega delavstva, kajti če bi bilo delavstvo vse naše države organizirano kot en moč, bi se kapitalisti ne drznili predlagati takih predlogov, na podlagi katerih naj bi se naše stare pravice okrnile ali pa popolnoma ukinile. — Ni pa še dovolj, da smo samo organizirani, temveč tudi, kako smo organizirani; treba je delavskega časopisa in kakšnega? Naša »Delavska Pravica« naj nam bo zvezda vodnica. Nikar pa ne takega časopisa, ki v tako resnih časih kot se nahaja sedaj delavstvo, ko se za nas sklepajo novi zakoni, molči in mu niso mar delavski interesi niti se zanje ne zavzema. Tako časopisje je strup za delavstvo; in tega strupa je mnogo. Zato delavci, tovariši, bomo oprezní in ne nastavljamó sami sebi nož na vrat. Če nas nobena druga sila ne bi vezala, nas bi morala vezati zavest, da smo delavci, da bomo v današnji družbi pomenili samo toliko, kolikor bomo močni in složni v organizaciji. To geslo naj nas vodi v novem letu. Ne osebni prepri ali sebičnost, pač pa zavednost in medsebojna ljubezen nas bodo vezale, da bomo imeli tako organizacijo, kakršno moramo in hočemo imeti. — Na merodajne oblasti pa apeliramo s tega mesta, da cenijo vrednost zadovoljnega in zdravega delavstva v državi.«

Goričane-Medvode. Preteklo nedeljo 23. t. m. je imela naša organizacija svoj 10. redni letni občni zbor.

Predsednik skupine tov. J. Peternel je otvoril občni zbor ob 8 zjutraj, pozdravil navzoče, ter dal besedo zastopniku Jugoslovanske strokovne zveze, predsedniku tov. Žumru, ki je poročal o položaju delavskih organizacij ter o nujni potrebi močne strokovne borbe na podlagi krščanske socialističnih načel. Končno se je spomnil tudi za delavstvo pomembnega jubileja, ki ga obhaja to leto naš vrli delavski prvoboritelj tov. Jože Gostinčar, ki je tudi pri nas vseplošno priljubljen. Zato mu želimo, da ga Bog ohrani še mnoga leta.

Predsednik skupine tov. I. Peternel nam je razlagal, kako važna je naša organizacija. Mnogi se ne zavedajo, kaj pomeni zanje organizacija, kaj bi bilo z našim delavstvom, ako ne bi imelo organizacije, imamo dovolj zgledov na raznih okoliških podjetjih, pri katerih je delavstvo neorganizirano. Zato naj se delavstvo zvesto oklene svoje organizacije, kjer mu je mnogokrat edina rešitev, kar zlasti naša skupina lahko dokaže na mnogih zgledih preteklih let.

Nato se je oglašil k besedi tudi navzoči tukajšnji g. župnik V. Oblak, ki je delavstvo bodril k zvestobi do svoje organizacije. Delavstvo naj zlasti pazi, da ima v organizaciji res pravo delavsko vodstvo, kateremu naj tudi odkritosrčno zaupa, ter z njim sodeluje. Navzoči so g. župnikove tople besede z veseljem poslušali.

Nato so sledila poročila tajnika, blagajnika ter preglednika računov, iz katerih je razvidno, da organizacija dobro in pošteno deluje.

Sledila je volitev odbora, pri kateri je bil soglasno izvoljen zopet stari odbor.

Končno je, ko je bil dnevni red izčrpan, predsednik zaključil dve uri trajajoči in lepo uspeli občni zbor s pozivom na vztrajno sodelovanje vsega delavstva v skupni delavski organizaciji!

Zasebni nameščenci.

Nameščenstvo OUZD je dobilo s posebnim pravilnikom prometnega ministrstva za vožnje na železnih in na parobrodih 50% popust. S tem je dobilo nameščenstvo, kar je zahtevalo že večkrat po svojih organizacijah. Kljub vedno odklonilnemu odgovoru je naša skupina stavila lani predlog za to, kar je zakon priznal. Dnevničarji sicer niso nič pridobili, ker popusta nimajo niti državni dnevničarji, pač pa se bo skušala pokreniti skupna akcija v korist naših in državnih dnevničarjev.

Organizacija je poslala SUZOR-u predlog, da dobe »Radniško zaščito« vsi nameščenci brezplačno in ne samo višji položaji. — Tovariši! Zbirajmo! Organizirajmo! Vsi v strokovno organizacijo!

Kovinarji.

Lesce. V nedeljo 23. t. m. se je vršil v Lescah članski sestanek »Strok. skup. kovinarjev«. Navzoči člani smo se pogovorili o današnjem položaju v naši organizaciji in o prihodnjem delu. Ker pa mnogo članov baš v teh težkih časih za delavstvo ni čutilo potrebe, da se odzove klicu organizacije, čutim dolžnost, da jim spregovorim nekoliko o pomenu naše strokovne kakor tudi kulturne organizacije.

Kaj je strokovna organizacija, vemo vsi, posebno vemo prav dobro, kaj lahko zahtevamo od nje. Vedeti bi pa morali tudi za dolžnosti do nje, katerih se pa prav slabo zavedamo. Vsakega tovariša in tovarišice dolžnost je redno plačevanje članskih prispevkov, pridobivanje novih članov. Če bomo to vršili, potem bomo od organizacije tudi lahko kaj zahtevali.

In naša kulturna organizacija? Maršikdo bo rekel, kakšna pa je zopet ta neumnost. Pa ni tako. Poglejte naše nasprotnike. Kako močne organizacije imajo! In oni vedo, zakaj tako delajo.

Odstrani vso nesnago, ne da bi tkanina pri tem trpe-la niti najmanjše škode. Radi tega je za pranje volne in svile idealno sredstvo

Tudi mi imamo svojo kulturno organizacijo Krekovo mladino. Mlada je še, pa še to nam hočejo vzeti. Tovariši in tovarišice, zadnji čas je že, da pristopimo vsi do zadnjega, da bo res naša, delavska in da bo enkrat res lahko tudi v Lescah mogoče misliti na lepšo bodočnost krščanskega socialnega delavstva.

V nedeljo 16. marca se bo vršil redni občni zbor »Strokovne skupine kovinarjev v Lescah«. Tovariši in tovarišice, na delo! Še je čas, da pozabimo na naše malenkostne osebne spore in da popravimo, kar je zamujenega.

Jožef Tonejc, t. č. tajnik.

Lesni delavci

Planina pri Rakeku. Tukajšnja strokovna skupina lesnega delavstva je imela v nedeljo, dne 23. februarja svoj letni redni občni zbor. Udeležba članov nam je pričala, da se želja gotovih ljudi, ki jim je na tem, da bi organizacija razpadla, ne bo še tako hitro uresničila. Iz poročila odbora smo posneli, da skupina z veliko pozornostjo sledi delavskemu pokretu, zlasti pa delu svoje centralne organizacije. Kakor pri vseh strokovnih skupinah JSZ je tudi pri tej skupini pozdraviti točno poslovanje. Predlagana odveza je bila soglasno sprejeta. — Zastopnik centrale tov. Lombardo je v daljšem govoru obrazložil položaj lesnega delavstva in delo centralne organizacije. Obrazložil nam je tudi gibanje delodajalcev pri reviziji socialne zakonodaje ter protiukrepe organizacije.

Jože Bor:

Pohujšanje na dvorišču.

Danes je Zelenec skovan mož. Odprta so mu vrata. Na stečaj se mu odpro, ne da bi bil potrkal. Pot je lahka, kajti veliko besedo ima in vse ga posluša, saj se je povzpел do narodnega veljaka ki mu je ljudstvo pokorno.

Strmel je v papirje pred seboj in jezilo ga je, ko je pomislil, da bo moral na seji, na seji uprave govoriti o uporih. Delavec je vendar blago, čunja pravzaprav, ki je na prodaj. Če kupim obleko, lepo bi se zahvalil, da mi začne poskakovati na telesu, se mi upirati, mi biti z rokavi v obraz. Koncem koncev sem tudi jaz le delavec. Družba je gospodar. Toda, jaz sem svetilnik družbe. Prepričan je ki mi je zavezano okrog vratu, je ona mogočna sila, ki me je dvignila nad hlapce. — Ni krščansko metati ljudi na cesto sredi zime in pred božičem, ko se Bog rodi — je čital Zelenec Janezovo pismo. Pa je krščanski upor? Ne boš, Janez, pravičen sem in natanko bom presodil tvoje grehe. In seveda, kakopak, danes naj razburja upr. svetnike radi delavca! Res je, volilec je, morda bo za našo kravato vrgel kroglico. Ampak, on je ščavar! Tako pohujšanje sredi dvorišča! »Krivica!« so vpili, pa smo pravični ljudje in je čista naša vest.

V težkem položaju je bil Zelenec. Če ga vržem na cesto, glej, pa bodo klicali! Poglejte jih, kako se igrajo z vami!

Gobe časopisov se bodo penili — ne, ne! Ugled nad vse. Čist je naš narod in pošten. Mi mu moramo biti za zgled. In pa v pogum.

Tako je razmišljal ravnatelj, brskajoč po aktih. Tišina je bila v sobi. Prijetno toplo je bilo in vesel je bil pogled, ki se je ozrl v mrzlo dvorišče, kjer so valili sode, jih nalagali na vozove, otepavali sneg, napenjali mišice.

Tedaj je zaropotalo po hodniku, Ravnatelj je dvignil glavo, prisluhnil in naglo pogledal na uro.

»Sedem! Ob sedmih je seja!«

Dvignil se je in stopil k vratom, ki so se ta čas odprla.

»O!« se je začudeno priliznil in se globoko priklonil pred prišlecem. Bil je to Kljun, gospod Kljun, mesar in hiš petero posestnik, debel, čokot in ves zalit v rdeči obraz.

»Pozdravljeni!« je zasopihnil. »Uh, uh, vroča je pot. Še premalo je mraz za nas vodenične.« Počasi je lezel iz kožuha.

Ravnatelj mu je pomagal in ga je izpraševal: »Kako je z zdravjem, gospod Kljun?«

Kljun si je obrisal nos:

»Zdravje! Že gre, ampak redim se. Pravijo dohtarji: debelost, pa vem: vodenica je. Zadnjič sem se napotil v klet, pomislite, žagati drva. Pa nisem znoget! Sree, sree! Blagor jim tem-le doli na dvorišču!« Ravnatelj se je sladko nasmehljal:

»Ej, revščina je sreča!«

• Pa je že prišel drugi in tretji skozi vrata in tako so prihajali: tajnik Mrkogled in njegov svak Bolha, ki je bil po-

slanec svoje dni, duhovni gospod Benjamin, ki je pred leti podedoval za očetom, profesor Suhač, sam sebi podoben, s pristrizeno bradico in črnimi očali ter plešastim čelom, še Mehur je prišel, občinski svetnik in strasten zbiralec kolarjev, ki so bili povsod z rdečim podčrtani ta dan, ko je narod s kakim važnim dogodkom stopil korak bližje Mehurjevemu nazorom. Tako so prihajali in so prišli, točno ko ura, kajti pošteno je plačan čas za seje.

Ravnatelj Zelenec je živahno tekal od enega do drugega in pomagal loviti obilna in suha telesa. Saj to je ono, kar je najhujše: ni človek prabit ko pokrov na stol ravnateljski. Zgodi se zamera in se razsrdi ta ali oni, kihne morda in že je stol prazen.

Upravni svetniki so pokašljevali, posedli po stoleh, si drgnili dlani, se drug drugemu priklanjali. Ta je prižgal cigareto, oni cigaro, le mesar Kljun je privlekel na dan zapisnico in položil nanjo številko 100, ki je znašala nagrado za sejo. »Da se ne pozabi!« je rekel profesorju Suhaču, ki je bil stegnil vrat.

Zapisal je gospod Kljun številko in se nagnil nazaj:

»Pa začnimo!«

»Sedem je ural!« je zavzdihnil gospod Benjamin.

»Tako!« je rekel trdo Zelenec, pograbil akte na pisalni mizi in jih z mrzlim obrazom prenesel na zeleno. »Sila važne stvari so, gospodje upravni svetniki, tako rekoč principi, ki jih vežejo naše kravate, narodu v ponos. Hm! Kako bi rekel, da bi bila beseda jasna in razumljiva vsakomur: naše

delo, naše trdo delo je imelo uspeh in mislim, da boste zadovoljni. Kajti naš mili narod slovenski je v letošnjem letu stopil korak naprej, nepopisno veselje ga je prevzelo, navdušenje, narodna zavest — — — in naši sodi, gospodje, so se praznili, ko da teče iz tisočih pip sladko vino... Narod se je izkazal!«

»Ah?« je zagodrnjal gospod Kljun ter pomenljivo pogledal profesorja, sosedo. Ena misel je prevzela vse: dobiček. Zadovoljno so se premikali obrazi na stoleh, oči so se svetile v ognju, zrlle v ravnateljev obraz, se nagihale po sobi tja do zalitega obraza v zlatem okviru in do tople peči, fotelji so škripali, roke so veselo drgetale...

»Narod se je izkazal!« je nadaljeval ravnatelj, — — s toplim srcem nam je stopil naproti in mirne duše lahko zatrdim: v prav obilni meri smo tudi mi storili dolžnost. Kajti, kaj je voz brez konja, navdušenje brez rujnega vina? In tako bomo, gospodje, — — povzdignil je glas, da je zapel v visokem hreščečem udarcu — — »gospodje — — zvišali letošnji razdelek dobička.«

Zadovoljno so se zasvetili obrazi in gospod Kljun je počasi računal v glavi, za koliko se mu bo zvišalo imetje...

Ravnatelj pa je nadaljeval:

»Žalibog pa vam moram sporočiti tudi žalostno novost.«

Nagel oblak je pokril vesela lica. V peči je glasno zaprasketalo, gospodje so se sklonili na mizo in si podprli glave z rokami in vse oči so radovedno in v strahu iskale ravnateljevih ust.

Rezko je bruhnilo iz ravnateljvega grla:

(Dalje.)

Sklep občnega zbora je bil, da se mora v bodoče vsak član po svoji možnosti in sposobnosti brgati za to, da se članstvo podvoji in skupina usposobi za uspešen boj proti izkoriščevalcem. Da bo be-seda postala meso, zato tovariši na delo!

Krekova mladina.

Ljubljana-Sv. Peter. Ustanovni občni zbor naše nove družine v Ljubljani se je vršil 16. t. m. Storili so se tudi primerni sklepi za redno delovanje družine. Živi borba!

Preska-Goričane. 19. t. m. se je vršil pri nas redni občni zbor družine, na katerem smo sprejeli tudi nova pravila, s katerimi se izvrši reorganizacija družine na sekcije. Pripravlja se sekcija krekovk. Na delo!

Hrastnik. Redni občni zbor naše družine se je vršil dne 16. t. m. Izvršili bomo potrebno reorganizacijo, ustanovili tudi sekcije kakor določajo nova pravila. Hrastniška Krekova družina ima važno nalogo, zato tovariši to upoštevajmo in bodimo delavni!

Koroška Bela. Občni zbor družine se je vršil v nedeljo 23. t. m. Sprejeli smo nova pravila in jih predložili oblasti v odobritev.

Kočevje. V nedeljo 2. marca se bo vršil v prostorih gostilne Brama občni zbor naše družine. Začetek točno ob 3. Prijatelji mladine vabljeni, za tovariše obvezno! — Odbor.

Ljutomer. Naša družina šteje 20 članov in se živahno giblje. Na občnem zboru smo sklenili, da se redno vsako tretjo nedeljo v mesecu vrši sestanek. 16. februarja smo imeli že redni sestanek v pisarni SZV v Slamnaku. Bilo je prekrasno razpoloženje. Po predavanju, ki ga je imel tov. P. Rozman, smo zapeli vsi skupaj nekaj narodnih pesmi in se razšli. — Prihodnji sestanek bo 16. marca ob 2 popoldne istotam.

Poslovne knjige. Vse poslovne knjige ima v založbi Delavska založba r. z. z o. z. Obračajte se v teh zadevah naravnost na Delavsko založbo. Pri naro-

čilu sejnih zapisnikov sporočite tudi, koliko listov naj ima.

Razno.

Mesto Chicago v Ameriki ima prazne občinske blagajne. Nameščenci že niso dobili plače več mesecev. Občina ima dolga okoli 300 milijonov dolarjev.

O delovnem času trgovskih nastavlencev se bo sklenila mednarodna konvencija. Mednarodni urad dela bo sezval poslodavce vseh držav na konferenco, da se ta konvencija sklene.

Stavka krojačev v New-Yorku je končana. Stavkujoči so šli prostovoljno zopet na delo, ker stavka ni kazala biti uspešna.

V francoski Indokini je izbruhnila med vojaki domačina revolta. V boju proti vstašem so bili ubiti 3 francoski oficirji in 2 podoficirja. Koliko je bilo pobitih domačinov, se ne poroča.

Kitajska vlada hoče zgraditi zračno brodovje. V to svrhu so prišli na Kitajsko ameriški strokovnjaki.

Nahatma Gandhi je predložil vseindijski narodni skupščini akcijski načrt proti angleškemu gospostvu. V posameznih pokrajinah naj se začne s pasivno resistenco, davki naj se ne plačujejo. Tako naj bi se pritisnilo na vlado, da ugodni zahtevam.

Čez hribe in doline...

Jesenice. Mestni proračun je bil v sredo 19. t. m. izglasovan v višini 1 mil. 260.000 Din. Kritja za te visoke številke je po lanskim dohodkih bilo samo 600 tisoč dinarjev, zato je obč. svet sprejel sklep, da se na vse državne davke plačuje mestni občini 130%, tako, da bo vsak, ki je dosedaj plačal 12 Din od zgradarine državnega davka, plačal občini še 15 Din. Izenačila se je s tem poviškom vsa razlika med posameznimi pridobninami n. pr. med alkoholom, mesom, poljskimi pridelki, zgradarino in stanarino. Čulo se je od strani, da bo predsedstvo hišnih posestnikov radi 3 Din letošnjega poviška na zgradarino

vložila priziv. Sprejet je bil tudi sklep, da naj bi se sresko poglavarstvo v Radovljici premestilo na Jesenice. K temu pripominjamo mi, da naj mestni občinski svet z vsemi močmi skuša, da bi se premestilo tudi okrajno sodišče, ki je sedaj v Kranjski gori. Kajti, če smo hoteli imeti mesto, skrbimo še za to, da bo prebivalstvo imelo od mesta kake ugodnosti in koristi. Vzrokov za utemeljitev teh zahtev imamo več ko dovolj. Prostor za iste je danes še na razpolago, in to na najlepšem kraju in v sredini Jesenic. Zato hitimo! — Umrli je gospa Cecilija Pongratz, žena pokojnega Pongratz, bivšega obratn. blagajnika KID. — Petdesetletnico svojega rojstva je obhajal g. Franc Torkar, livarski mojster pri KID, znan po svoji vpljudnosti do delavcev v obratu in agilnem delu v prejšnjem »Delavskem domu«. Na mnoga leta!

Borza dela.

Ljubljana. Delo je na razpolago (moškim): 1. čevljarju, 2 hlapcema, 3 navadnim delavcem, 1 pohištvemu mizarju, 1 žagarju za venecijanko, 2 dežnikarskima pomočnikoma, 3 železostugarjem, 2 elektromonterjema, 2 krojaškima pomočnikoma, 1 kolarskemu pomočniku, 1 kovaškemu pomočniku, 13 vajencem. — Ženskam: 1 dežnikarici, 2 pletilkama, 7 kmečkim deklam, 5 služkinjam, 2 samostojnima kuharicama, 1 restavratorski kuharici, 3 šiviljam perila, 1 vzgojiteljici, 1 postrežnici, 4 vajenkam.

Maribor. Delo je na razpolago: 9 vničarskim družinam, 3 majarjem, 2 kravarjema, 12 hlapcem, 2 pastirjema, 7 izučenim rudarjem, 1 kamnoseku, 3 kovačem, 1 prirezovalcu gornjih delov čevljev, 1 mlinarju, 1 strojniku za parni mlin, 1 kolarju, 1 fotografu, 1 točilcu, 1 elektrkarju, 1 elektromonterju, 1 vrtarju, 15 vajencem. — Ženskam: 6 kuharicam, 8 služkinjam, 3 postrežnicam, 2 sobaricama, 6 vzgojiteljicam, 2 bolniškima strežnicama, 6 kmečkim deklam, 2 plačilnima natakarcama, 8 tov. delavkam, 2 kuharicama k orožnikom, 1

kuharici za podoficirsko menažo, 2 služkinjama za v gostilno, 1 trgovski vajenki, 2 šiviljskima vajenkama.

Celje. Delo je na razpolago: 4 gozdnim delavcem, 5 konjskim hlapcem, 8 hlapcem za govejo živino, 2 majerjema, 1 pečarju, 1 kleparju, 2 kovačem, 1 gateristu, 1 cirkularistu, 2 tesačem, 2 lesostugarjema, 1 krojaču, 1 krojaču šablonerju, 1 mesarju, 1 mlinarju, 1 peku, 1 raznašalcu, 18 vajencem. — Ženskam: 2 kmečkima varušicama, 32 kmečkim deklam, 2 kmečkima gospodinjama, 1 šivilji perila, 1 natakarcici, 4 pomož. delavkam, 10 kuharicam, 8 služkinjam, 2 sobaricama, 1 varuški, 1 vajenki.

Radio.

RADIO MED TOVARNISKIM DELAVSTVOM.

Radio bi si lahko utrl pot ne le v delavske družine, ampak tudi v delavske obrate same. Dobro razumemo, da marsikateri obrat ni primeren za oddajanje sporeda iz zvočnika, ker je hrup prevelik ali drugačne okoliščine to zabranjujejo. Vendar je Rusija šla v tem pogledu že dokaj daleč. Skoraj vsak obrat je namestil zvočnike po delavnicah in posebne postaje oddajajo med delavnim časom posebne sporede za tovarniško delavstvo. Poleg dnevnih novic in ideoloških ter strankarsko umerjenih nagovorov, recitacij, prizorov itd., oddajajo tudi lahko glasbo. Pri nas smo od takega radia še zelo daleč, saj bi gotovo vstalo proti njemu polno pomislekov. Vendar je dobro, da to uredbo poznamo in je ne izgubimo iz vida. Lepo uspeli začetek z delavsko uro pač tvori začetek, ki obeta še mnogo prihodnosti.

Dobrodušna dama (pred Figovcem avtobus-šoferju): »Ali peljete na Jezico?«

Šofer: »Da! Le hitro vstopite, takoj odpeljem.«

Dama: »O, saj se ne bom peljala. Hotela sem le reči, kako lep dan imate danes za vožnjo.«

RADIO JOŽE MARKEŽ, JESENICE
Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke.
Oglejte si stalno radio razstavo!

Kolesa, gramofone in gramofonske plošče

najbolje in najceneje pri

RADOSLAV DOLINAR, JESENICE

Pierre l' Ermite: 10
Kako sem ubila svojega otroka

Ob pogledu na te izobražene in delavne mladence in njihova zlata srca se je Dominik zavedel svoje ničevosti in se začel trkati na prsa. Preziral in zaničeval je samega sebe kakor izpreobrnjenec, ki niti ne slutí, kako visoko se povzpnejo nekatere duše. —

On pa misli, da samo s tem, ko pride v patronaž, stori že bogve kaj; saj ves dan ni napravil važnejšega dela.

Ti mladeniči pa ves božji dan prebijejo pri težkem delu in v najrazličnejših skrbih za družino in ob devetih zvečer še pridejo v patronaž, kjer se komaj oddahnejo in razvedre!

Nekoč je hotel Dominik poiskati knjižnico, v kateri je bila neka igra. Stopil je v stanovanje enega najboljših, najbolj delavnih in zmožnih mladeničev v patronažu; pisal se je Bretagne.

Našel je revne ljudi, ki jih je preživljal mladenič s svojimi žuljavimi rokami. Oče, star vojak iz sedemdesetega leta,* ni bil sposoben za nobeno delo, mati je gospodinjala, kolikor se je dalo, hči je bila brez službe. O vsem tem ni v patronažu fant nikdar črnil besedice, sam je vedel za to in sam trpel... Z nasmehom na obrazu in s pogumom v srcu je prihajal vsak večer v dvorano in po dve uri žrtvoval za svojega bližnjega. In najbolj je bil Dominik ponižan, ko je videl, da se mladeniču kar čudno zdi, če mu kdo omeni, da je s tem storil veliko delo.

»Kaj sem pa jaz?«

Te besede so mu venomer prihajale na ustnice. »Kaj sem pa jaz s svojimi dvajsetimi milijoni, s svojim avtomobilom, s svojimi rokavicami in s svojo palačo, če se primerjam tem vrlim mladeničem?«

Sklenil je, da bo storil vsaj to, kar lahko stori s svojimi slabimi močmi. Spoznal je, da je tak kakor razmočen prepečenec na žlici: tako je omahljiv

in nestanovit kot sploh ne bi imel nobene volje, in nima niti toliko poguma, da bi rekel župniku Firminu: »Za trdno vam obljubljam, da bom prihajal vsak dan v patronaž! In vendar bi jim lahko pomogel s svojim avtomobilom, ali bi dosegel pri železnici popust za izlete; tudi fotografiral bi lahko in žeblje zabijal ter pri tem tolkel po svojih prstih. Da, tudi če pade kateri udarec po prstih, nič zato! Bo vsaj nekoliko občutil, kaj se pravi trpeti in delati za drugega.

Zlasti pa bi lahko pomagal, ko bi dal kaj denarja! Da, dal ga bo!

Ko pa je hotel dati, je začutil — o, sramota! — da mu tudi denar ne gre prav rad iz rok, četudi ga je imel več kakor ga je potreboval.

Vsaka stvar je težka, kadar se hoče človek dvigniti! Vse ti brani v jasne božje višave!

Denarja je imel, da sam ni vedel koliko, a navzlic temu je bilo težko odriniti najmanjši desetak... Posmoljena lepenka na strehi patronaža je bila že vsa potrgana, da je ni bilo mogoče več popraviti, kupiti treba novo. Dominik je to dobro vedel, a vedel je tudi, da treba za to pet sto frankov, ki bi jih bilo v patronažu težko dobiti. A kaj je njemu pet sto frankov!

Župnik Firmin mu ni nikdar ničesar rekel, ker je bil preponosen, da bi ga prosil denarja, Dominiku pa tudi ni prišlo na misel, da bi dal vsaj sto frankov.

Nekega večera pa stopi za župnikom v pisarno.

»Nekaj bi vam dal za popravek strehe.«

»Dobro, dobro!«

Dominik mu izroči pet bankovcev po sto frankov.

Ko pa jih prešteje na mizi in dvigne glavo, zapazi, da se župnik nekam čudno smehlja.

»Zakaj pa se smejete?« zaskrbljeno vpraša Dominik.

»Menda vendar ne želite, da bi jokal, ko prejmem tako lepe modre papirje!«

Dominik je odšel zamišljen in preudarjal, zakaj neki se je župnik smejal: ali zato, ker je bil to prvi denar, ki ga je po dolgem omahovanju vendar dal, ali pa zato — in tako je tudi bilo — ker je imel Dominik navado, katero je najbrže podedoval po starših, da je pri štetju vsak bankovec dobro preštiral, ker se je bal, da se ne bi mogoče iz nepazice zleplila dva bankovca.

Šesto poglavje.

Četrtek in nedeljo popoldne je porabil Dominik zase, ves drugi čas, kolikor mu ga je ostajalo od učenja, pa sta mu na vsak način hotela vzeti mati in svet.

S težavo je napravil zrelostni izpit in sedaj je vsak dopoldan nekoliko prebrskal knjigo prava in par strani o morali in politiki. Potem se je moral napraviti za golf, nato zopet za tenis, zdaj je bilo treba iti v gledališče, zdaj na razstavo, zdaj na pusto in dolgočasno čajanko h kaki materini prijateljici — povsod plitva zabava in golo besedičenje, ki ga je zlasti v tem duševnem razpoloženju strašno dražilo. Najbolj ga je jezila neka gospa, ki ga ni videla, da ne bi vzkliknila:

»Kdaj bomo pa našega fanta oženili?«

Šema, kaj se vtika v take reči!

Dominik se je branil kolikor je mogel; toda mati in celo Bavarka sta ga imeli še zmerom močno pod oblastjo.

Ko je bil daleč od njiju, je premišljeval in delal načrte, kako bi se jima uprl. Saj je vendar mož, glava družine, on bi moral vse voditi in odločati in njegova bi morala obveljati, če bi rekel: »Temu in temu vabilu se bomo odzvali, onemu pa ne!«...

Ko pa je prišel domov in zagledal v sobi miren in oblasten obraz matere ali »gospodične«, se mu je volja razlezla v mlačnem ozračju, kjer kakor pod povečevalnim steklom postane važna vsaka malenkost.

Vendar je bil razum močnejši ko srce in ni mogel, da ne bi primerjal teh neumnih čvenkarij s pogovori, ki jih je slišal ob četrtkih in nedeljah v patronažu.

Župnik Firmin pa je bil res prava »neomajna skala«, kakor ga je imenoval stari Mendonski župnik. Bil je živahen in vesel, obenem pa ti je znal razpravljati o najtežjih nadnaravnih in socialnih vprašanjih. Neprestano je odkrival nove nazore, zdaj vznemirljive, drugič polne upanja za bodočnost človeške družbe. Dejal je med drugim tudi to, da je vojna vedno mogoča. Dobro je poznal Nemčijo in opominjal in opozarjal svoje mladeniče na velikanske in metodične napore te strašne sile. Ljubil je deželo in njeno rodovitnost. Bil je pravi umetnik, ki ga je vse zanimalo in je vsako stvar napravil zanimivo.

* Vojna med Nemci in Francozi 1870—1871, ki so jo Francozi izgubili.